

Zúzógyomor-gyulladás (fekély) súlyos formájának megfigyelése és kóroktani vizsgálata brojler csirkékben

Palya Vilmos,

Felföldi Balázs, Walkóné Kovács Edit, Mató Tamás,
Homonnay Zalán, Albert Mihály, Benyeda János

Bevezetés

- 1990 óta számos beszámoló jelent meg zúzógyomor fekély előfordulásáról elsősorban brojler csirkékben.
- A megbetegedések leggyakrabban 2-3 hetes korban kezdődnek és eltarthatnak a brojler hizlalás végéig.
- Ritkán fiatal jérce és felnőtt már termelésben lévő tojóállományokban és fürjekben is megfigyelték.
- Az esetek döntő százalékában az elváltozást mutató zúzógyomrokból madár adenovírusok 1-es szerotípusát (FAdV-1) mutatták ki.
- A kórkép hazai tömeges előfordulásáról először 2007-ben Ivanics és mtsai számoltak be. A követő években megfigyelt eseteket (brojler és tojó) 2012-ben Thuma és mtsai ismertették a Derzsy Napokon. Ugyanebben az évben Kecskeméti és mtsai a MAL-ban írták le az általuk vizsgált brojler esetet.

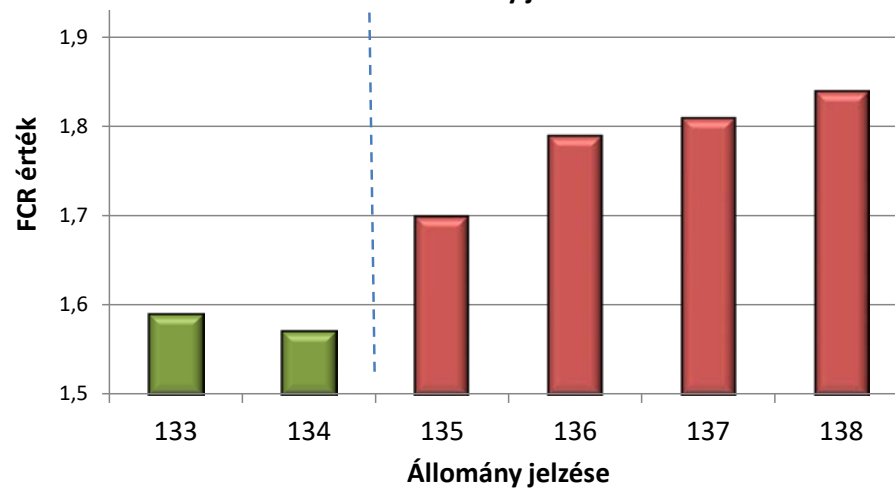
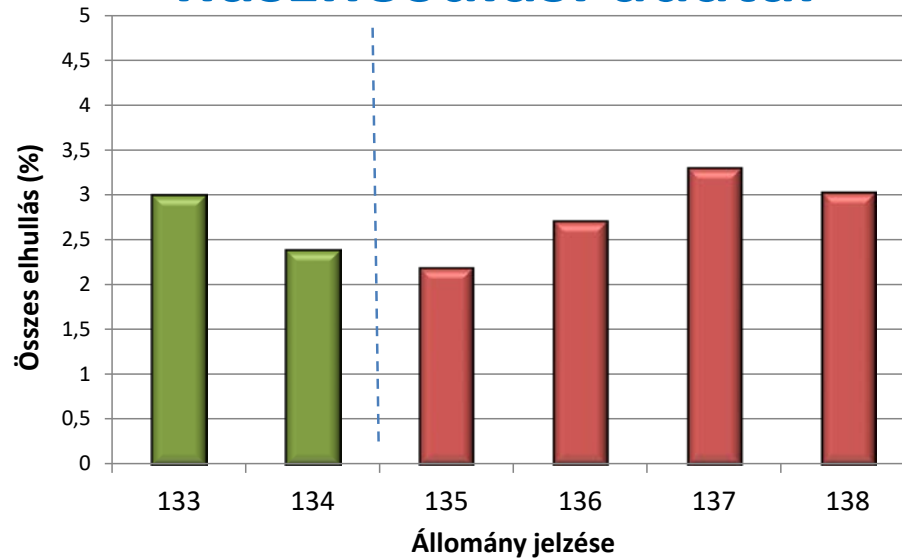
Vizsgált eset ismertetése

- Több korosztályú brojler telep, 13000-14000-es állományok,
- A kórkép négy egymást követő állományban fordult elő,
- 2-3 hetes kort követően takarmány fogyasztás csökkenés,
- Elhullás lényegesen nem emelkedett, de az állomány megszóródott,
- 5 hetes korra jelentős testsúly lemaradás és takarmány hasznosulás (FCR) romlás,
- Vágóhídi vizsgálatkor nagyszámban találtak különböző súlyosságú elváltozást mutató zúzógyomrot.

Vizsgált eset ismertetése

Állományok elhullási és takarmány hasznosulási adatai

Vizsgált eset ismertetése

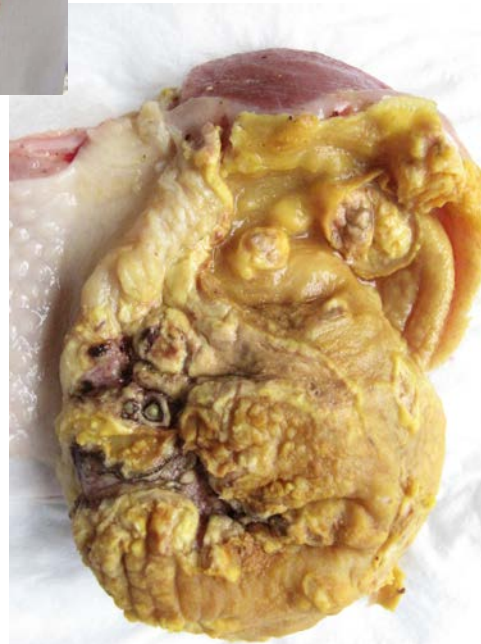
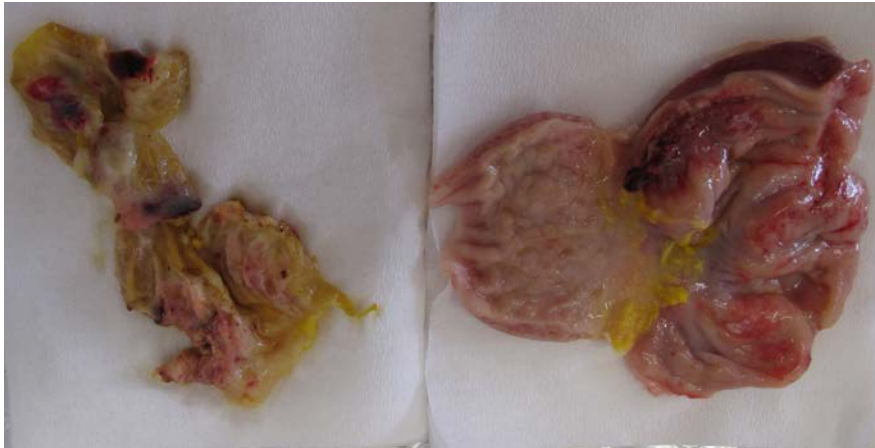

Kórbonctani elváltozások:

- 3-4 hetes kor után elhullott csirkék egy részében a zúzógyomor üregében véres izzadmánnyal keveredett takarmányt, a zúzógyomor keratinoid rétegének helyenkénti kimaródását, leválását és a nyálkahártya kifekélyesedését találtuk.
- Más szervekben többnyire nem láttunk elváltozást, kivéve a Fabricius tömlő különböző mértékű atrophiját és néhány esetben lép és vese duzzanatot.
- Vágáskor főként a kisebb súlyú állatok zúzógyomrában lehetett, nagy gyakorisággal, különböző súlyosságú elváltozásokat találni:
  - Keratinoid réteg helyenkénti megvastagodását, „buborékszerű” felemelkedését és kimaródását;
  - A nyálkahártya foltokban való kipirulását, esetenként kifekélyesedését.

Vizsgált eset ismertetése

Zúzógyomor keratinoid rétegének és nyálkahártyájának elváltozásai

Vizsgált eset ismertetése

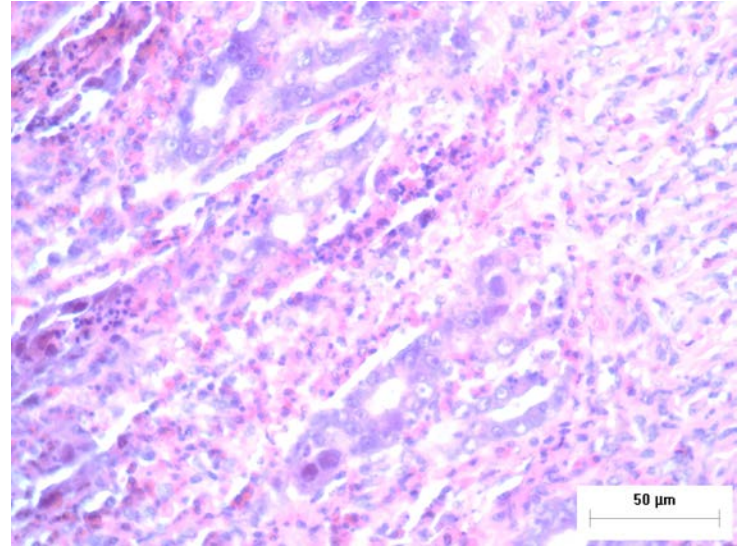
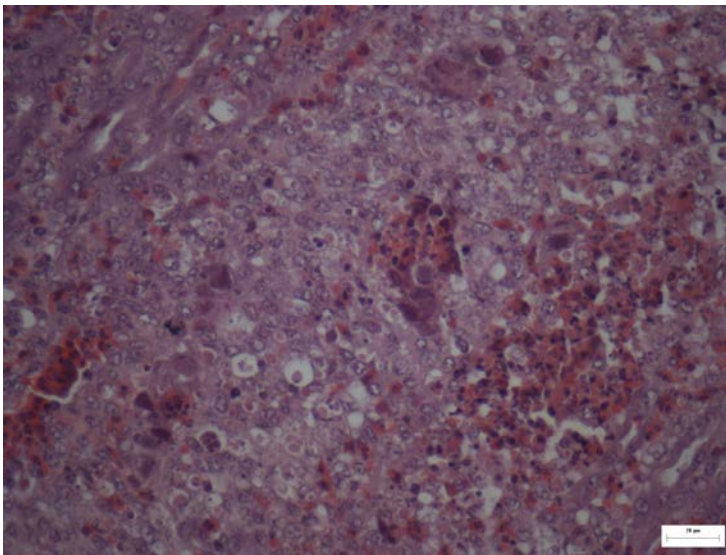
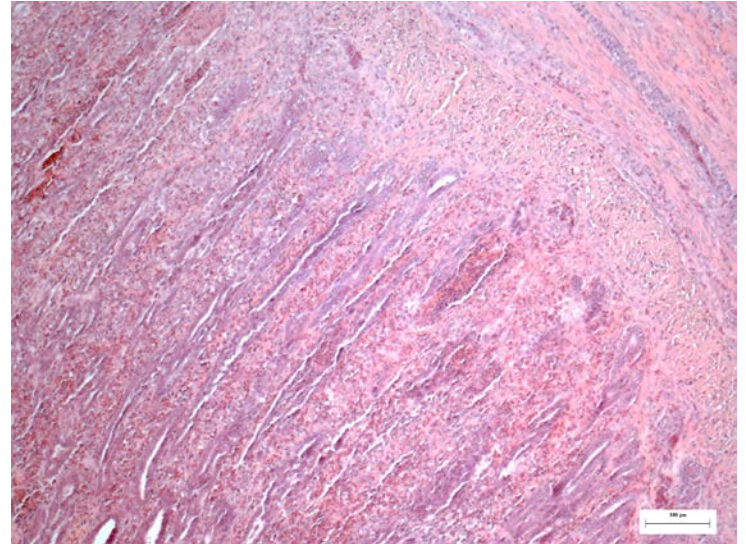
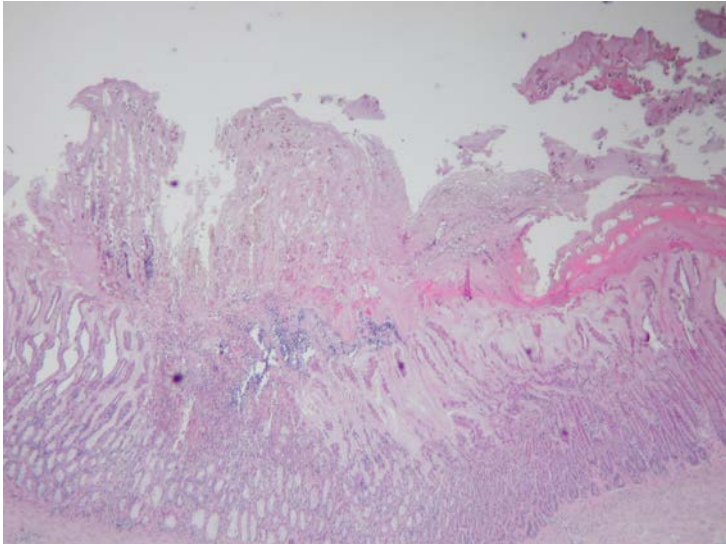

- **Szövetteni elváltozások:**

- zúzógyomor keratinoid rétegének elfajulása, szétesése és leválása;
- vér és gyulladásos exsudatum kilépése;
- nyálkahártya diffúz vagy fokális gyulladása (kevert gyulladásos sejtek: heterophyl, macrophag, lymphociták), esetenként kifekélyesedéssel.
- mirigyhámsejtek multifokális elfajulása és elhalása;
- basophil magzárványok a mirigyhámsejtekben.

Vizsgált eset ismertetése

Szövetteni elváltozások

Vizsgált eset ismertetése

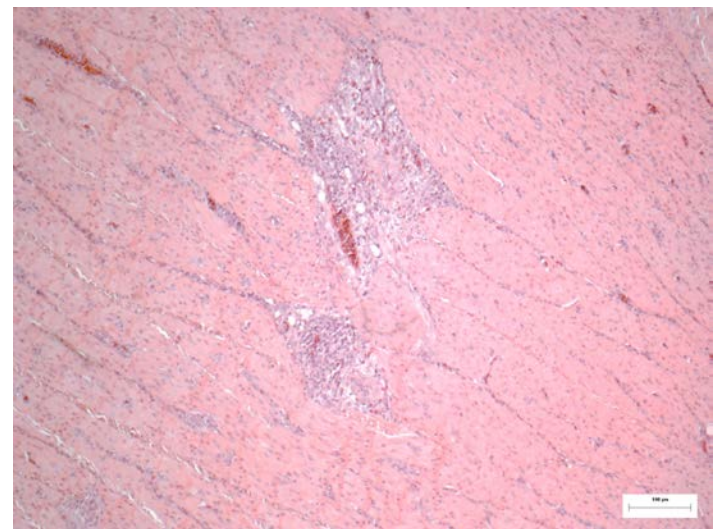
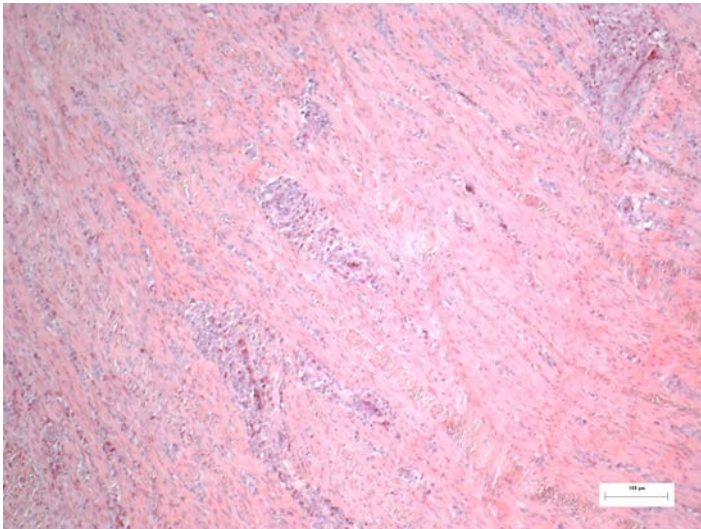
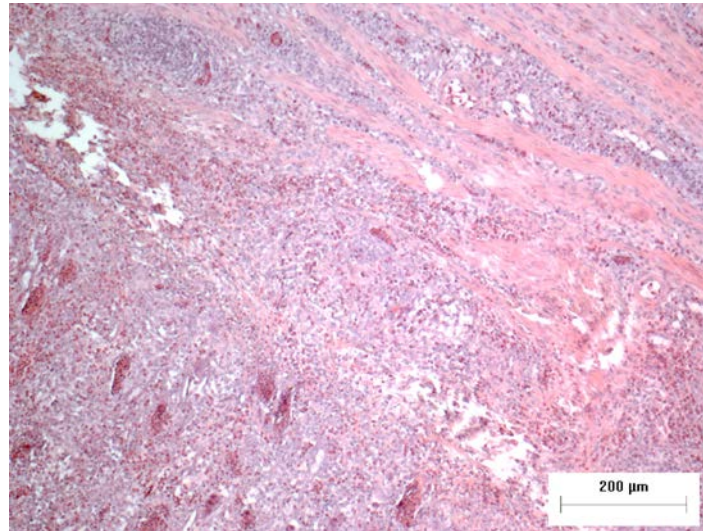
- **Szövetteni elváltozások:**

- A zúzógyomor nyh lamina propria-jának kifejezett sejtes infiltrációja.
- Izomrétegben perivascularis mononuclearis sejtes beszűrődés (gyakori elváltozás volt)

NB.: Ehhez hasonló elváltozásokat nem észleltek takarmány okozta zúzógyomor elváltozások esetén (halliszt etetés, magas histamin, réz vagy mycotoxin tartalom).

Vizsgált eset ismertetése

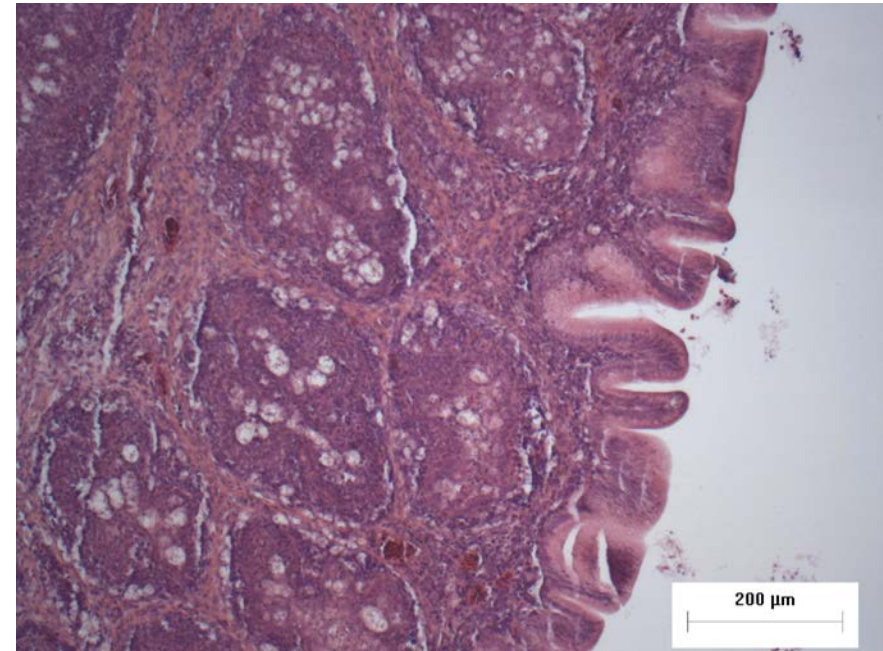
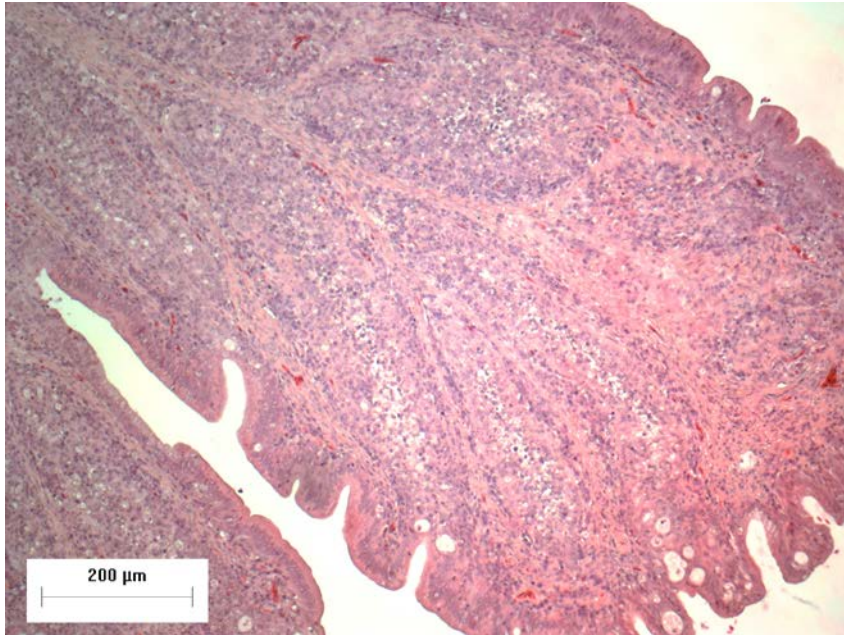
Szövetteni elváltozások

Vizsgált eset ismertetése

Más szervekben talált szövettani elváltozások

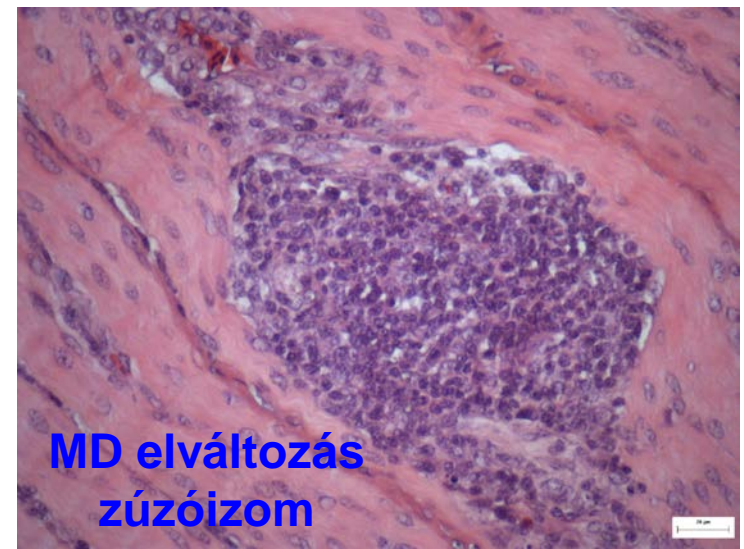
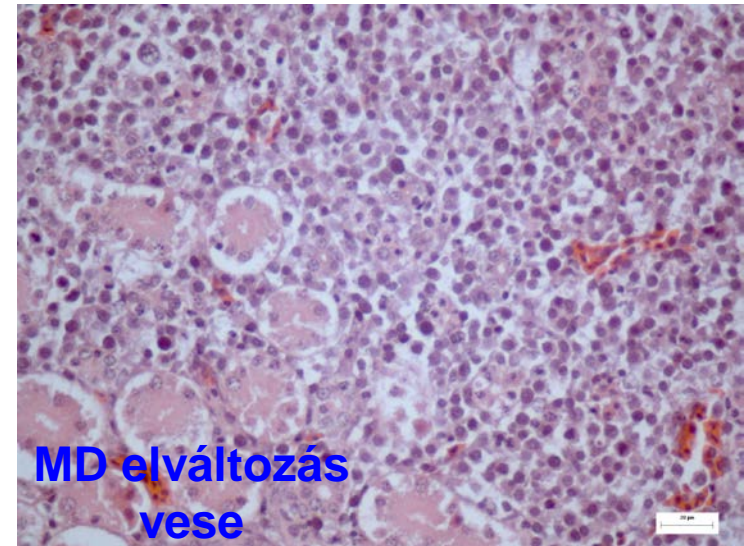
**Fabricius tömlő
folliculusainak
károsodása**

Vizsgált eset ismertetése

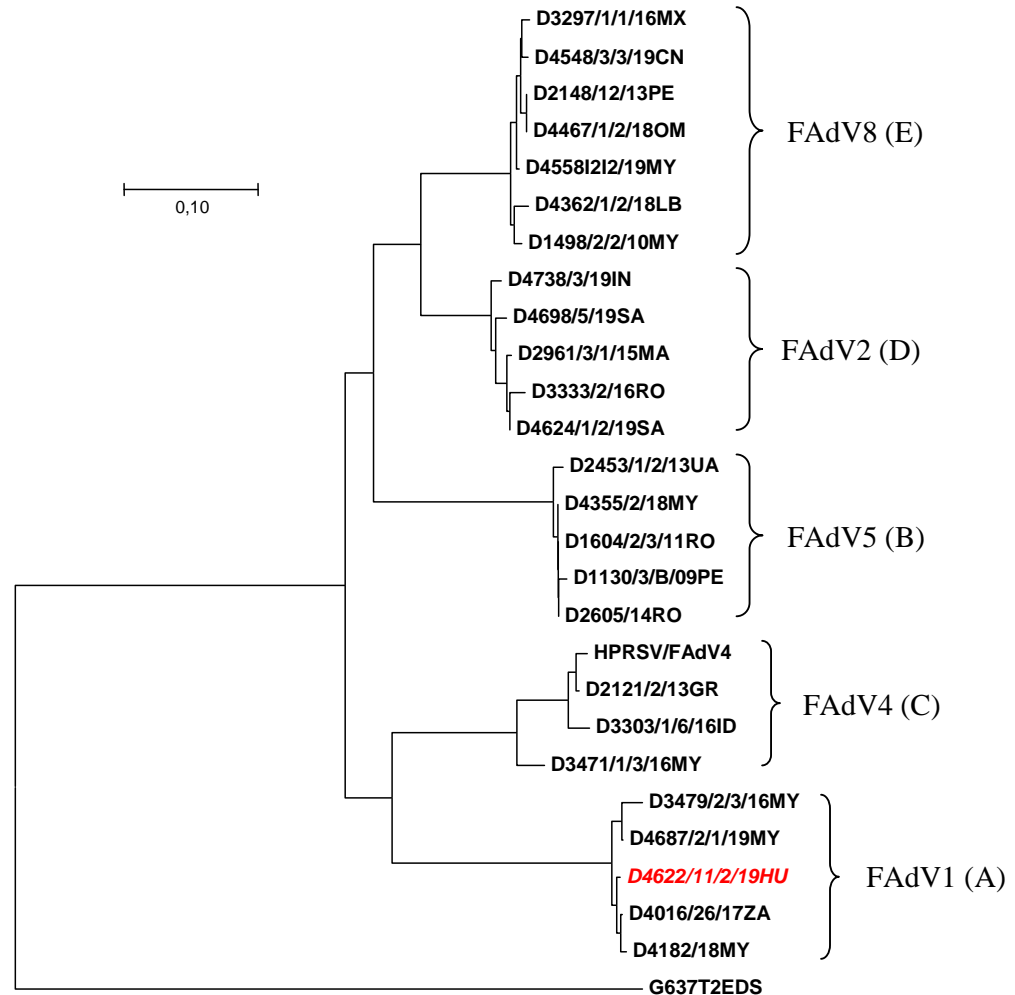
Más szervekben talált szövettani elváltozások

Vizsgált eset ismertetése

Kórokozó kimutatása:

- Zúzógyomor szövetmintáiból sejtenyészetben (LMH) sejt duzzadást és lekerekedést okozó cytopathogen agenszt izoláltunk;
- Mind az izolált agens mind a szövetminták direkt molekuláris vizsgálata (PCR és szekvenálás) FAdV-1 jelenlétét igazolta.

Vizsgált eset ismertetése

Szerológia

ELISA:

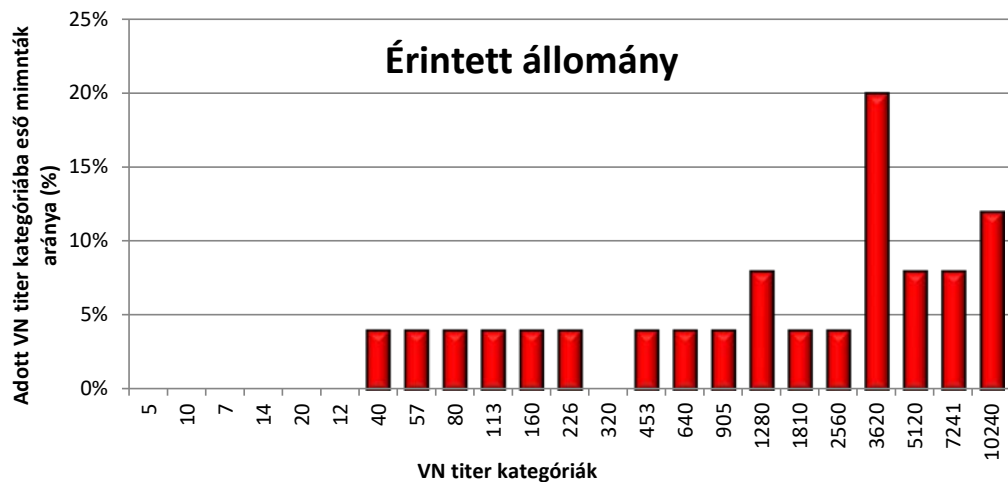
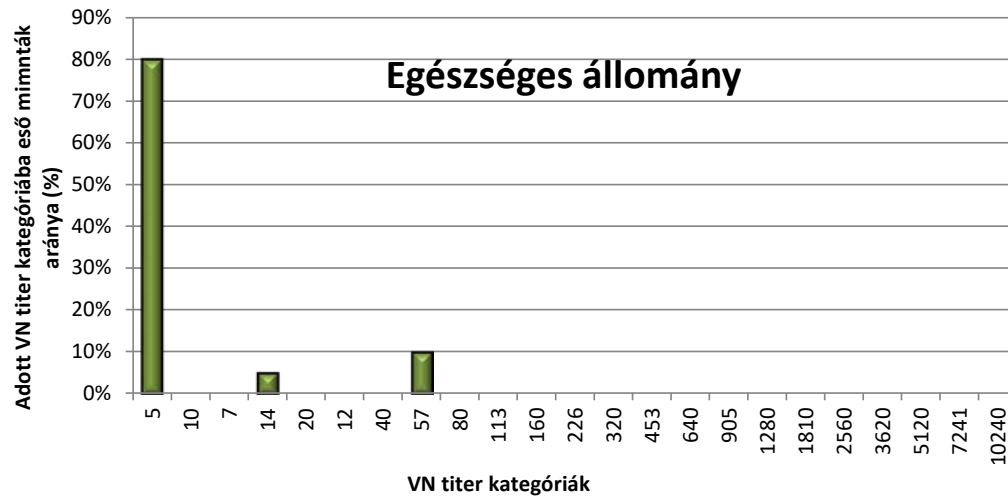
Adenovírusok elleni csoport specifikus ellenanyagok kimutatására szolgál rendszerint kimutathatók megbetegedett és egészséges állatokban is.

Szérum-neutralizáció:

Szerotípus specifikus ellenanyagok kimutatása
A szerológiai áthangolódás a fertőzés után 10-14 nap múlva következik be.

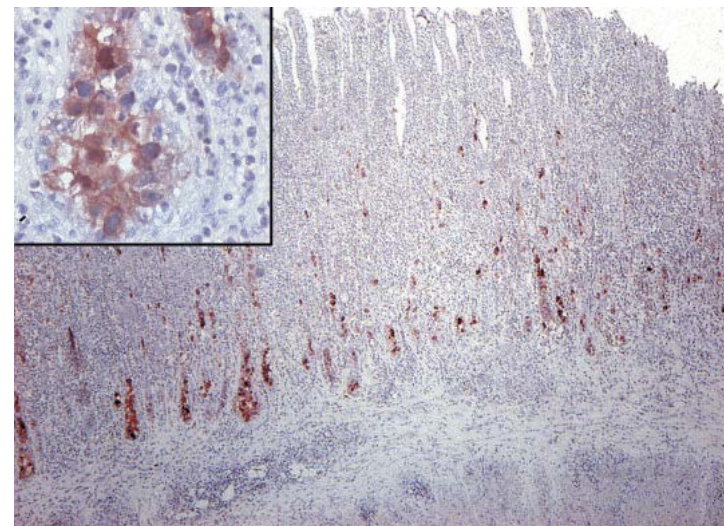
Vizsgált eset ismertetése

FAdV-1 szembeni szerológiai áthangolódás 42-45 napos korú állományok

Kórhatározás

- A FAdV okozta zúzógyomorgyulladás-kimaródás-fekély kórkép kórhatározása:
  - Keratinoid réteg makroszkópikus elváltozása;
  - Szövettanilag tipikus bazofil magzárványok a mirigyhám sejtekbe;
  - A nyálkahártya lamina propriájának gyulladással való beszűrődése, továbbá az izom rétegben perivascularis mononuclearis sejtes beszűrődés;
  - FAdV-1 antigen in situ kimutatása;
  - FAdV-1 kimutatása izolálással vagy molekuláris módszerekkel.

Megbeszélés

- Egyes FAdV-ok az emésztőrendszerre pathogének anélkül, hogy más szervekben elváltozást okoznának.
- FAdV-1 a zúzógyomor nyálkahártya hámsejtjeinek lokalizált fertőzését okozza. Az elváltozások elsődlegesen a zúzógyomor nyálkahártyájára korlátozódnak.
- FAdV elleni maternális ellenanyagok (szintjüktől függetlenül) nem tudják megakadályozni a fertőzést és a tipikus zúzógyomor elváltozás kialakulását.
- A kor előrehaladásával a betegséggel szembeni rezisztencia növekszik (de nem a fertőzéssel szembeni).

Megbeszélés

- FAdV vertikálisan és horizontálisan is terjed.
- A vírus az összes váladékkal ürül, de a fertőzés fő forrása a bélsár.
- Vertikális átvitel esetén a vírus rendszerint a kelést után néhány nap elteltével aktiválódik és azt követően horizontálisan terjed.
- Fertőzés egymagában nem mindig eredményez megbetegedést. A fertőzés gyakran szubklinikai marad vagy csak enyhe megbetegedéseket okoz.
- Azokban az esetekben amikor egyidejű IBDV, CAV vagy MDV fertőzés is jelen van a veszteségek jelentősek lehetnek.

Védekezés

- Telep biológiai biztonságának biztosítása:
  - Nehéz → FAdV nagyon ellenálló
  - All-in-all-out rendszerben való brojler termelés
  - Megfelelő telepi higiénia biztosítása → szigorított takarítás/fertőtlenítés
- Limitálni az naposcsibe ellátók számát
- Állományok keverésének elkerülése
- Földrajzilag más helyről származó csibéket ne keverjünk a helyiekkel

Hogy elkerüljük új szerotípussal való fertőződést

Védekezés

- Szülőállományok aktív immunitás elnyerését követően nem fertőznek vertikálisan:
  - Termelés megkezdése előtt szerológiai ellenőrzés szerotípus specifikus teszttel (VN)
- **Vakcinázás** → FAdV elleni védelem szerotípus specifikus.
  - Szülőállományok immunizálása nem nyújt biztos védelmet a FAdV-1 okozta zúzógyomor gyulladás/fekély kialakulása ellen (megakadályozza a vertikális terjedést, de a maternális ellenanyagoknak nincs védőértéke)
  - Vakcinázás immunszuppressziót okozó vírusok ellen (IBD, CIA, MD)

Összegzés

- FAdV-ok széleskörben elterjedtek mind egészséges és beteg állatok között
- Némelyik FAdV törzs primer pathogen,
- Más pathogénekkal közös fertőzésben (CAV, IBDV, MDV) súlyosabb a betegség megjelenése/lefolynása
- **Vertikálisan és horizontálisan is terjed**
  - (i) Szülők a fertőzést követően 3-6 hétig, addig amíg az immunitásuk kialakul, vertikálisan továbbadják a vírust az utódoknak (szülőknél a fertőzés latens formát vehet ami stressz hatására, mint a tojástermelés beindulása, reaktiválódhat).
  - (ii) Kontaminált keltető tojások fontos szerepet játszanak a fertőzés terjesztésében és az addig fertőzetlen területek új törzsekkel való fertőzésében.
  - (iii) Állatról-állatra való terjedés horizontálisan oro-faecalis úton történik bélsárral szennyezett ivóvízzel/takarmánnyal/tárgyakkal.

KÖZÖNÖM A FIGYELMET!

